

Motion till riksdagen

1986/87:Jo529

Elving Andersson m. fl. (c)

Djurförsök m. m.

1978 beslöt riksdagen, på förslag av Fälldinregeringen, att inrätta en etisk nämnd för djurförsök i varje högskoleregion. Vidare inrättades en central försöksdjursnämnd. Syftet var bl. a. att nedbringa antalet djurförsök.

Sammansättningen av nämnderna har dock kritiserats hårt under senare år på grund av att djurförsöksintressenterna (forskare och försöksdjurspersonal) haft majoritet i nämnderna. Regeringen gav till slut efter för denna kritik och lät tillsätta en utredning med uppgift att se över de djurförsöksetiska nämndernas verksamhet. Denna utredning har nyligen avlämnat sitt betänkande (Etisk prövning av djurförsök. Ds Jo 1986:3).

Såväl utredningen som många remissinstanser betonar att de etiska nämnderna har varit bra och lett till en sanering av djurförsöksverksamheten. Vi anser också att detta i viss mån stämmer. Enligt vår mening har däremot utredningen inte tillräckligt kartlagt i vilken mån omfattningen och utformningen av djurförsöken ändrats genom de etiska nämnderna. Vi anser att nämnderna godkänner djurförsök som är både vetenskapligt tveksamma och onödigt plågsamma. T. ex. kan nämnas att endast fyra av ca 4000 ansökningar har avslagits av nämnderna. Anledningen till att nästan alla ansökningar godkänns, oavsett vetenskaplig och etisk kvalitet, torde vara nämndernas sammansättning, där djurförsöksintressenterna har en kraftig majoritet. Det framgår också av den mängd reservationer som djurskyddsrepresentanterna gör vid besluten i nämnderna.

Nämndernas nuvarande sammansättning kan knappast anses representativ för den allmänna folkopinionen.

Det är anmärkningsvärt att utredningen inte övervägt nämndernas sammansättning. Inga skäl redovisas för ställningstagandet att proportionerna mellan olika ledamotskategorier skall vara oförändrade.

Vi anser att det s. k. lekmannainslaget i nämnderna måste kraftigt förstärkas. Nämnderna bör bestå av två lika stora grupper, den ena representerande forskningsintresset och den andra djurskydds- och allmänintresset. Detta torde vara en förutsättning för att nämnderna skall kunna utöva sin verksamhet i linje med riksdagens intentioner att djurförsöken skall begränsas.

Förbud mot vissa djurförsök

Tyvärr finns det flera exempel på att djurförsök utförs, troligen av slentrian, trots att alternativa metoder finns att tillgå.

Ett exempel på detta är att statens bakteriologiska laboratorium, SBL,

fortsätter att använda apor vid framställning av poliovaccin. Detta trots att det i flera år funnits möjlighet att övergå till alternativ produktion utan att använda apor.

Mot. 1986/87
Jo529

Det finns också en risk att olika myndigheter försvårar övergången till alternativa testmetoder, där sådana finns, genom att hålla fast vid djurförsöksmetoder i sina föreskrifter. Det märks en tröghet hos ansvariga myndigheter när det gäller att ändra sina bestämmelser och acceptera alternativa metoder.

Där det finns alternativa metoder som är vetenskapligt likvärdiga med djurförsök, bör djurförsöken omedelbart förbjudas.

Forskning kring alternativa metoder

Den officiella inställningen i Sverige är att djurförsöken skall begränsas till vad som kan anses vara absolut oundgängligt. Detta framgår bl. a. av riksdagsbeslutet om försöksdjurslagstiftning 1978.

Tyvärr har alltför små ansträngningar gjorts för att leva upp till denna målsättning.

För att effektivt kunna begränsa djurförsöken måste en kraftfull och konsekvent forskning för att utveckla alternativa metoder genomföras.

Centrala försöksdjursnämnden (CFN) som inrättades 1979 har som huvuduppgift att stödja utvecklingen av alternativa metoder. För detta ändamål tilldelas CFN ca 1,5 milj. kr. Till detta kommer också en viss förstärkning från Läkemedelsindustriföreningen samt ca 1 milj. kr. av frivilligt insamlade medel och donationer via "Nordiska samfundets stiftelse för vetenskaplig forskning utan djurförsök".

Det är således mycket små resurser som satsas på forskningen för att utveckla alternativa metoder så att djurförsöken kan minskas radikalt.

Det finns därför all anledning att kraftigt förstärka dessa forskningsresurser. Ett sätt som bör övervägas är att ta ut en avgift för de ansökningar om tillstånd att få utföra djurförsök som behandlas av de etiska nämnderna. Dessa medel kan då överföras till alternativforskning. Omprioritering av befintliga forskningsresurser måste också övervägas.

Bättre förhållanden för försöksdjuren

En stor del av de ca 500 000 försöksdjur som årligen förbrukas i Sverige utsätts inte för några plågsamma ingrepp eller tester, men utsätts ändå för onödigt lidande på grund av det sätt på vilket de förvaras före och under experimenten.

På alla institutioner i Sverige som använder apor sitter dessa i små kala burar utan möjlighet till stimulans, sysselsättning eller motion. Apor som är dyra i inköp används flera gånger och sitter därför ibland många år i dessa små burar.

Det finns många exempel på förvaring av försöksdjur som är direkt olämplig och vållar onödigt lidande för djuren.

Vid miljö- och hälsoskyddsförvaltningarnas årliga inspektioner av institutionernas djurstallar påtalas ofta brister i förvaringen av djuren: kaniner i långtidsförsök i för små burar, överbeläggning i råttburar, dålig ventilation osv.

Bestämmelserna måste ändras så att djuren kan få leva under förhållanden som tillgodoser deras biologiska behov. Även om en del djurförsök är nödvändiga kan det inte tolereras att försöksdjuren tvingas leva under mycket dåliga förhållanden.

Mot. 1986/87
Jo529

Import av försöksdjur

I Sverige krävs godkännande av lantbruksstyrelsen för att få föda upp bl. a. hundar och katter till försök, s. k. destinationsuppfödning. Detta system gallrar bort olämpliga uppfödare. Den inhemska uppfödningen av försöksdjur är dock inte tillräcklig, varför en viss import av djur förekommer.

Denna import sker ofta från länder som inte har den kontroll av uppfödare som Sverige har. Om import av försöksdjur skall fortsätta så bör samma krav ställas på de utländska uppfödarna som på de svenska. Dessutom måste transporterna ordnas på ett ur djurskyddssynpunkt tillfredsställande sätt.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sammansättningen av de djurförsöksetiska nämnderna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förbud för vissa djurförsök,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående resurser till forskning kring alternativa metoder,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående nya bestämmelser för bättre förhållanden för försöksdjuren,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående import av försöksdjur.

Stockholm den 26 januari 1987

Elving Andersson (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Marianne Andersson (c)

